

Szarvasgombás ültetvények Magyarországon...?

E kérdést hallván elsősorban tanácsstagnul és hitetlenkedve nézünk ezen téma felvetőire. Persze némi joggal, mert alig 7-8 évvel ezelőtt még azt sem tudtuk, hogy létezik-e szarvasgomba Magyarországon, kivéve persze a „szakbarbárokat” és a szerencséseket. Azóta egy tucatnyi megszállottnak köszönhetően már tudjuk, hogy szinte az ország minden részében – a neki megfelelő élőhelyeken – terem a szarvasgomba.

A kutatóknak végül is komoly eredményeik lettek, mert már tudjuk, hogy erdeinkben milyen fajok, hol, mikor és mennyit teremnek. Ezekről a tényekről hosszasan lehetne írni, de inkább szakmai szempontból közelítjük meg a kérdést. Először is az erdészek egy része alapvetően irtózik az ültetvény szó hallatán, persze némi joggal. De lenne itt még egy apróság, ami még az ültetvény előtt van, az úgynevezett mikorrhizával fertőzött erdei vagy nem erdei csemete.

Szakmai szempontból úgymond ez a gyökere a kérdésnek.

Sajnos egyelőre Magyarországon semmilyen törvényi szabályozás nem szól e témáról, úgyhogy amúgy magyarosan a téma nem is téma. Persze azért voltak és vannak különcök, akik – a külföldi példákat adaptálva – már idehaza is tényszerűen bebizonyították, hogy ez a gondolat nagyon is hasznos. – Mert könnyebb és főleg olcsóbb e gombákkal a csemetékertben csemetét termelni, ráadásul sokkal jobb eredményekkel – és persze az ültetési stressz csökkentése, a megeredés, a záródás is nagyságrendekkel jobb bizonyos fajoknál, mint a hagyományos „vegyszer nekí” módszerekkel.

De térjünk vissza ebből az igen szerteágazó témakörből a szarvasgombára. A hagyományosan kultivált és elterjedt természetes ültetvények létrehozása helyett én jóval olcsóbb, ugyanakkor kisebb eredményességet nyújtó módszert ajánlanék. Konkrétan, míg az ültetvények számára szigorú feltételek mellett egyedenként nevelt műanyag konténeres, bevizsgált csemetéket használnak létesítéskor, addig erdészeti célra a külterjesen nevelt és bizonyos módszerrel kezelt olcsóbb csemetét ajánlanám. A különbség a végeredményen – a gyökérzetben – mérhető le, miszerint a konténeres csemeték gyökérzetén 65–95 %-os a mikorrhizáltság és csak a célfaj van jelen a gyökérzetben, míg

a külterjes módszerrel 10–40 %-os a fertőzöttség és megjelennek a konkurens mikorrhizák is.

De a nagy számok törvénye alapján így is sokkal hatékonyabb egy átlagos 20 %-os fertőzöttség több százezer darabos csemete esetén, mint az ültetvényeken a hektáronként elültetett 4-500 db elsősztályú csemeté, vagyis több gombát fog teremni, igaz jóval nagyobb területen. Az eddigi gyűjtési tapasztalatok alapján – ha megelőztük a vadakat – egy gombakörből 1-3 kilogramm/év nyári szarvasgombát – *Tuber aestivum* – tudunk gyűjteni. Ami persze annyira nem meglepő, mert az 1900-as évek elején tonnaszámba gyűjtötték ezt a gombát is. – De persze akkor még nem volt annyi vad, és jobb volt a klíma is. Ezek a körök egy fához kötődnek. Tehát ha 1 hektáron átlag 500 darab fánál 20 %-os a fertőzöttség, könnyen kiszámolható, hogy átlag legkevesebb 100 kg/év gomba gyűjthető egy jó szezonban. A gomba átlagára 15–18 000 Ft/kg, így egy évben hozzávetőleg 1,5 millió Ft bevételt jelenthet, persze van rossz szezon is! És ne

fedjük el, ez minden évben lényegében költségek nélkül!

A gazdasági előnyökön túl van ökológiai jelentősége is a dolognak. Az erdeinkből lassan szinte teljesen eltűnő gombák tömegéből így esetleg vissza tudunk csempészni egy két fajt, mert nemcsak szarvasgombával lehet mikorrhizálni, hanem más fajokkal is, mint a tinóruk, a rizike, a pereszkek és a franciák szerint újabban az ízletes vargánya.

Ezzel részben mentesítenénk a ma még élő, a termőhelyeket az emberek gyűjtőszennvedélyétől és a sok helyen túltartott vadállománytól, lehetőséget adva annak, hogy a faj fennmaradjon és megtartsa genetikai bázisát és változatosságát.

De nyilvánvaló, hogy manapság az erdőn gazdálkodóknak sokkal komolyabb problémáik vannak, minthogy egy ún. mellékhaszonvétele ágazatba sorolt gomba témával foglalkozzanak, de a kispenz is pénz, és belépve az Unióba, ahol a több lábbon állás az egyik legbiztosabb megélhetési forrás, talán elgondolkodtató.

Bízván abban, hogy belépésünkkel ez a fehér folt is eltűnik és törvényi útmutatót is kaphatnak az e téma iránt érdeklődők, mert ott már régóta szabályozott keretek között ez nagyon jól működik. A témához kapcsolódó kérdésekre további ingyenes információkkal áll rendelkezésükre a cikk írója az alábbi telefonszámon: 06-20-591-56-48.

Gfeller Péter